

[Aage Fogh.]

risiko for, at de konjunkturer, vi har i dag, ikke holder, og så vil den periode komme, hvor statshusmændene igen skulle have dækning igennem en lavere rente.

Derimod synes det mig ganske klart, at det grundlag, vi beregner renten på i dag, afgjort ikke kan holde. Vi gennemførte i 1936 den bestemmelse, at grænsen for de landbrug, der skulle kunne anvendes, skulle være 10 000 kr.s grundværdi, og når vi nu ved, at grundværdien i gennemsnit på Lolland-Falster ligger på ca. 2 200 kr. pr. ha., på Fyn ligger på lidt over 2 000 kr. pr. ha. og på Sjælland og i Østjylland ligger på 1 700—1 800 eller 1 600—1 700 kr., så vil det være klart, at i hele den gode egn af Danmark kan der kun deltage indeklemte husmandsbrug; det er kun brug på 5 ha. og derunder, der kan være med til at danne grundlaget for beregningen af den konjunkturbestemte rente, og det vil sige, at vi i dag som grundlag for statshusmændenes rentesvarelse anvender et materiale, der udelukkende stammer fra de indeklemte husmandsbrug på øerne og så de egentlig dårlige egne i Jylland, og det kan vist ikke være rimeligt at fortsætte hermed.

Det har også medført, at det antal landbrug, der kan anvendes, er faldet meget stærkt. Antallet var lidt efter 1940, da vi havde det største antal landbrug med i beregningerne, såvidt jeg husker, oppe på ca. 400 landbrug, medens vi nu i 1951—52 er nede på ca. 250. Det vil sige, at antallet af de brug, hvorfra regnskabsmaterialet hentes, er faldet med 120 i de sidste 3 år, udelukkende i kraft af den stigende ejendomsskyld. Denne udvikling kan selvfølgelig ikke fastholdes, og det er en af de ting, jeg mener vi må undersøge meget nøje i det udvalg, der bliver nedsat.

Jeg har et par andre anker mod den måde, hvorpå man udregner forrentningsprocenten. Der er for det første den, at man som grundlag for udregningen benytter den såkaldte bogførte værdi. Landbrugets bogførte værdi er den, vi kender fra skatteopgivelsen. Den er vel i øjeblikket ikke mere end ca. halvdelen eller måske knap halvdelen af handelsværdien. Hvis man havde brugt det materiale, som man bruger ved anden beregning fra driftsbureauet, nemlig den såkaldte investerede kapital, der er gennemsnittet af de sidste 20 års handelsværdi, så ville forrentningsprocenten ikke

være blevet 6,4, men 4,4, og da den bogførte værdi ikke har nogen stor relation til de værdier, der er anbragt i brugene, forekommer det mig helt urimeligt, at man fortsat arbejder med den såkaldte bogførte værdi.

Et andet problem, som har meget stor betydning ved udregningen, er den måde, hvorpå familiens arbejdsvederlag påvirker forrentningsprocenten. Disse små brug, som jeg her taler om, er jo arbejdsplads for en familie, og det er vigtigt, at der virkelig kan betales en arbejds løn til denne familie; og i det sidst opgjorte regnskab er arbejds lønnen ansat til 1 220 kr. pr. ha. Om det er lidt eller meget, skal jeg ikke blande mig i, men hvis man tænkte sig, at denne arbejds løn var forhøjet til 1 300 kr. pr. ha., ville forrentningen falde 2 pct. Så kolossal indflydelse har arbejds lønnen på forrentningsprocentens størrelse, og da arbejds lønnen fastsættes skønsomt, er det efter mit skøn ret urimeligt, at man benytter det her foreliggende grundlag.

Jeg har villet fremsætte disse betragtninger, fordi jeg gerne ville medvirke til, at man, når et udvalg bliver nedsat til lovforslagets videre behandling — og det anser jeg for givet —, kunne drøfte alle disse problemer. Så er det jo muligt, at vi kunne finde frem til et grundlag, der ikke alene kunne bære en konjunkturbestemt rente for statshusmændene, men eventuelt også udformes på en sådan måde, at det kunne anvendes for andre landbrugere. Der er for mig ikke et øjeblik tvivl om, at hvis man kan finde en form for at gøre rentesvarelsen, renteydelsen, svingende med konjunkturerne, vil der være vundet ganske overordentlig meget til sikring af den arbejdsplads for en familie, som det danske landbrug, både bondebrug og husmandsbrug, først og fremmest er.

Niels Kr. Nielsen: Det lovforslag, som foreligger til behandling i det høje ting, tilsigter en ændring af statshusmandsloven, således at brug, for hvilke skyldforholdet oprettes efter 1. april 1953, ikke som tidligere oprettede brug frit kan vælge mellem, om de vil underkastes almindelige grundskyldsvilkår eller svare det, man kalder den konjunkturbestemte rente, skønt det i og for sig ikke er en konjunkturbestemt rente, da den er afhængig af det beregningsgrundlag, der ligger til grund for landbrugets forrentningsprocent. Hensigten med lovforslaget er,